provincie limburg

Provinciale Staten

Clustercode	NW	**Uw kenmerk**	-
Ons kenmerk	DOC-00723770	**Maastricht**	10 december 2024
Bijlage(n)	-	**Verzonden**	10 december 2024

Onderwerp
Antwoord van Gedeputeerde Staten op schriftelijke vragen

Van het lid : Mertens en Schuuring
Fractie : GroenLinks en PvdA
Inzake : Ruimtelijke instrumenten decentrale overheden i.h.k.v. KRW

Vraag 1.
Bent u bekend met de fact sheet van FLO Legal ‘’Aanpassen grondgebruik voor de KRW’’, opgesteld in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, die ruimtelijke instrumenten opsomt voor decentrale overheden om bij te dragen aan een betere waterkwaliteit?

Antwoord.
Ja.

Vraag 2.
Welke rol kunnen deze instrumenten volgens uw College spelen in het bijdragen aan schoon water, natuurherstel, toekomstbestendige landbouw en een gezonde leefomgeving in Limburg?

Antwoord.
Bedoelde factsheet beschrijft de wettelijke instrumenten die overheden -rijk, provincies, waterschappen en gemeenten- kunnen inzetten om emissies uit de landbouw te beperken. Met sommige instrumenten kan het gebruik van mest of gewasbeschermingsmiddelen worden gereguleerd. Met andere instrumenten kan het landgebruik worden aangepast wat indirect effect kan hebben op emissies. Inzet van bedoelde instrumenten, waar nodig, kan enerzijds bijdragen aan vermindering van de belasting van het grond- en oppervlaktewater en van natuurgebieden met nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen en daarmee het bereiken van de doelen van de EU-Kaderrichtlijn water (KRW) dichterbij brengen. Anderzijds zullen deze instrumenten impact hebben op de landbouw, zoals we die in huidige vorm of op huidige locatie in Limburg kennen. Een transitie naar een duurzame landbouw kan deze impact mitigeren maar vereist beleid voor deze transitie en de inzet van aanvullende instrumenten.

Limburglaan 10
6229 GA Maastricht

Postbus 5700
6202 MA Maastricht

+31 43 389 99 99
www.limburg.nl

Opmerking verdient dat veel van bedoelde instrumenten voor regionale overheden zijn geïntroduceerd door de Omgevingswet, welke op 1 januari 2024 in werking is getreden. Bovendien zijn deze instrumenten zeer algemeen omschreven en dus niet toegespitst op bedoelde emissies. Voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet was het rijk nagenoeg exclusief bevoegd voor beleid en regelgeving op dit vlak.

Vraag 3.
Welke van deze instrumenten worden momenteel al concreet ingezet in Limburg en voor welke gevallen? Zo nee, waarom worden ze nog niet ingezet?

Antwoord.
Op dit moment worden bedoelde instrumenten niet ingezet. Omdat zoals in het antwoord op vraag 2 is vermeld rijk, provincies, waterschappen en gemeenten over instrumenten beschikken is in overleg te bepalen welke inzet van welke instrumenten door welke overheid en onder welke condities aangewezen is. Naar ons oordeel ligt de verantwoordelijkheid voor de aanpak van bedoelde emissies primair bij het rijk, in te vullen door middel van landelijk beleid of regelgeving. Regionale overheden kunnen aanvullende, gebiedsspecifieke, maatregelen treffen, waar en voor zover dat nodig is voor doelbereik. Dit vereist dat de mate van doelbereik van landelijk beleid of regelgeving inzichtelijk wordt. Evenzeer is van belang hoe het treffen van maatregelen zal worden geflankeerd door beleid voor een landbouwtransitie, waarvoor op landelijk niveau de kaders zullen moeten worden bepaald. Wij hebben het rijk reeds vaker gewezen op het belang van bedoelde afstemming, die tot op heden nog onvoldoende heeft plaatsgevonden.

Als onderdeel van het landelijke KRW-impulsprogramma is recent een ex ante evaluatie van het doelbereik afgerond, op basis waarvan in het eerste kwartaal van 2025 afstemming tussen rijk en regionale overheden over de inzet van instrumenten zal plaatsvinden.

Vraag 4.
Welke ambities/plannen heeft uw College om deze instrumenten in de toekomst in te zetten voor schoon water, natuurherstel en een gezonde leefomgeving?

Antwoord.
In het Beleidskader 2024-2027 Perspectief voor het landelijk gebied, zoals vastgesteld door Provinciale Staten op 24 mei 2024 is op bladzijde 44 het volgende opgenomen:

> *Voor de aanpak van nutriënten (nitraat en fosfaat) en verontreinigingen zoals gewasbeschermingsmiddelen en medicijnen is het rijk verantwoordelijk met name via de landelijke mestregelgeving en de toelating van gewasbeschermingsmiddelen. Daarnaast hebben we (in het ruimtelijk voorstel) aangegeven om via het ruimtelijk instrumentarium gebieden aan te wijzen rond Natura2000 gebieden, rond drinkwaterwinningen en in beekdalen, waar beperkingen kunnen gaan gelden op het gebied van bemesting en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Dit in combinatie met andere doelen zoals groen-blauwe dooradering en droogteaanpak. Voorwaarde daarbij is dat het Rijk zorgt voor perspectief voor de agrarische bedrijven in deze gebieden inclusief de daarvoor benodigde financiële middelen.*

Aan de hiervoor vermelde voorwaarde, zoals in het Ruimtelijk Voorstel Limburg nader uitgewerkt, is tot op heden geen invulling gegeven. In de door ons gewenste afstemming met het rijk, als bedoeld in het antwoord op vraag 3, zullen wij dit opnieuw aan de orde stellen. Planning is dat deze afstemming in het eerste kwartaal van 2025 zal plaatsvinden,

Vraag 5.
Welke kansen en knelpunten ziet uw College om deze instrumenten in te zetten voor Limburg?

Antwoord.
Wij zien goede kansen om een betekenisvolle bijdrage te leveren aan het bereiken van de doelen van de KRW en voor N2000 gebieden door middel van inzet van ruimtelijk instrumentarium. Voordeel van de inzet van dit instrumentarium is dat hiermee stapeling met andere doelen, zoals groen-blauwe dooradering en droogteaanpak, mogelijk is. Knelpunt is dat de invulling door het rijk van de gestelde voorwaarden, nodig voor de inzet van bedoeld instrumentarium, nog niet heeft plaatsgevonden. Zie nader het vermelde in de antwoorden op vragen 2, 3 en 4.

Vraag 6.
Welke rol heeft de Rijksoverheid volgens uw College bij het effectief inzetten van deze instrumenten?

Antwoord.
Zie de antwoorden op vragen 2, 3, 4 en 5. Cruciaal zijn de keuzes die het rijk voor een deel nog moet gaan maken op het vlak van water, natuur en landbouw. En daarop aansluitend de afspraken die met het rijk te maken zijn over de inzet van instrumenten, als bedoeld in het antwoord op vraag 3.

Vraag 7.
Wat zijn de financiële voordelen van het benutten van deze instrumenten voor het aanpassen van grondgebruik in vergelijking met stoppers- of verplaatsingsregelingen voor de landbouw?

Antwoord.
Het antwoord op deze vraag is afhankelijk van verschillende variabelen waarover op dit moment nog geen duidelijkheid bestaat. Variabelen zijn onder andere of het rijk bij inzet van generieke maatregelen kiest voor doel- of middelvoorschriften, welke verdeling tussen generieke en regionale maatregelen wordt afgesproken en de keuze tussen ruimtelijke instrumenten en regelgeving ter beperking van emissies. Zoals hiervoor vermeld heeft de inzet van ruimtelijke instrumenten, aanvullend op generiek beleid, onze voorkeur omdat daarmee meervoudig doelbereik mogelijk is en op een correcte wijze kan worden omgegaan met de belangen van degenen, waaronder landbouwers, die door functiewijziging worden geraakt.

Vraag 8.
Is uw College het met ons eens dat deze instrumenten kansrijk kunnen zijn om bij te dragen aan de wettelijke en maatschappelijke opgaven in het kader van Natura 2000-wetgeving, KRW en een gezonde leefomgeving?

Antwoord.
Zoals in de antwoorden op vragen 2 tot en met 6 is vermeld, is over de inzet van instrumenten afstemming tussen rijk en regionale overheden vereist. Daarbij is het, gelet op het aanvullende karakter van eventuele regionale maatregelen, nodig dat inzicht bestaat in het doelbereik van landelijk beleid en

regelgeving op het vlak van Natura 2000 en KRW. Bedoelde landelijke aanpak dient naar ons oordeel geflankeerd te worden door beleid voor een landbouwtransitie, waarvoor op landelijk niveau de kaders zullen moeten worden bepaald.

Vraag 9.
Is uw College het met ons eens dat deze instrumenten kansrijk zijn om te gebruiken in gebiedsprocessen en kunnen bijdragen aan toekomstbestendige landbouw in kwetsbare gebieden?

Antwoord.
Nee, op dit moment zijn de instrumenten niet bruikbaar. Daarvoor is nodig dat eerst de stappen worden gezet als in de voorgaande antwoorden beschreven.

Vraag 10.
Is uw College het met ons eens dat deze instrumenten ervoor kunnen zorgen dat er op lokaal niveau strengere regels gelden (met nadeelcompensatie) voor boeren, maar deze mede kunnen bijdragen aan minder strengere generieke middelvoorschriften voor de landbouw en daardoor dus netto meer ruimte kunnen bieden aan de agrarische sector?

Antwoord.
Ook het antwoord op deze vraag is afhankelijk van verschillende variabelen, als genoemd in het antwoord op 7, waarover op dit moment nog geen duidelijkheid bestaat. Daarbij verdient opmerking dat zeker nog niet duidelijk is dat het rijk gaat kiezen voor generieke middelvoorschriften gelet op de voorkeur die het rijk heeft uitgesproken voor meer doelsturing. In alle gevallen zal gelden dat generieke en regionale maatregelen communicerende vaten zijn: doelbereik dat door generieke maatregelen reeds wordt geborgd behoeft geen regionale aanpak meer en vice versa. Verder zal in alle gevallen compensatie moeten worden geboden voor de schade die wordt geleden door degenen die door de inzet van wettelijke instrumenten worden geraakt, een en ander conform de wettelijke regels die daarvoor gelden en per instrument kunnen variëren.
Inzet van ruimtelijke instrumenten kan zoals al vermeld bijdragen aan ontvlechting van de functies waarmee tegengestelde belangen van enerzijds water en natuur en anderzijds landbouw kunnen worden verkleind en waardoor minder vergaande generieke maatregelen nodig kunnen zijn. Natuur- en waterdoelen kunnen dan hand in hand gaan met een transitie naar een duurzame landbouw.

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris

GROENLINKS
PROVINCIE LIMBURG

PVDA LIMBURG

Maastricht, 20 november 2024

Betreft: schriftelijke vragen ruimtelijke instrumenten decentrale overheden i.h.k.v. KRW

Geacht College,

Er is nog niet veel bekendheid met de ruimtelijke instrumenten uit de Omgevingswet die decentrale overheden kunnen benutten om te sturen op grondgebruik en daarmee dus op het halen van doelen op het gebied van water, natuur, en klimaat.

Onze fracties hebben vernomen dat het ministerie van I&W door FLO Legal heeft laten uitzoeken wat er allemaal mogelijk is. Er is een fact sheet opgesteld die gedeeld is met regionale bestuurders en besproken in het Bestuurlijk Overleg KRW.

Wij hebben naar aanleiding daarvan de volgende vragen:

1. Bent u bekend met de fact sheet van FLO Legal ‘’Aanpassen grondgebruik voor de KRW’’, opgesteld in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, die ruimtelijke instrumenten opsomt voor decentrale overheden om bij te dragen aan een betere waterkwaliteit?
2. Welke rol kunnen deze instrumenten volgens uw College spelen in het bijdragen aan schoon water, natuurherstel, toekomstbestendige landbouw en een gezonde leefomgeving in Limburg?
3. Welke van deze instrumenten worden momenteel al concreet ingezet in Limburg en voor welke gevallen? Zo nee, waarom worden ze nog niet ingezet?
4. Welke ambities/plannen heeft uw College om deze instrumenten in de toekomst in te zetten voor schoon water, natuurherstel en een gezonde leefomgeving?
5. Welke kansen en knelpunten ziet uw College om deze instrumenten in te zetten voor Limburg?
6. Welke rol heeft de Rijksoverheid volgens uw College bij het effectief inzetten van deze instrumenten?
7. Wat zijn de financiële voordelen van het benutten van deze instrumenten voor het aanpassen van grondgebruik in vergelijking met stoppers- of verplaatsingsregelingen voor de landbouw?
8. Is uw College het met ons eens dat deze instrumenten kansrijk kunnen zijn om bij te dragen aan de wettelijke en maatschappelijke opgaven in het kader van Natura 2000-wetgeving, KRW en een gezonde leefomgeving?
9. Is uw College het met ons eens dat deze instrumenten kansrijk zijn om te gebruiken in gebiedsprocessen en kunnen bijdragen aan toekomstbestendige landbouw in kwetsbare gebieden?

10. Is uw College het met ons eens dat deze instrumenten ervoor kunnen zorgen dat er op lokaal niveau strengere regels gelden (met nadeelcompensatie) voor boeren, maar deze mede kunnen bijdragen aan minder strengere generieke middelvoorschriften voor de landbouw en daardoor dus netto meer ruimte kunnen bieden aan de agrarische sector?

Hartelijk dank voor de beantwoording van onze vragen binnen de daarvoor gestelde termijn.

Vriendelijke groeten,

Kathleen Mertens	Lianne Schuuring
GroenLinks	PvdA